

Matematika v 19. století

Jindřich Bečvář; Eduard Fuchs

Jaroslav Šedivý, zakladatel letních škol z historie matematiky

In: Jindřich Bečvář (editor); Eduard Fuchs (editor): Matematika v 19. století. Sborník přednášek z 15. letní školy Historie matematiky, Vyškov, 26.-30.8.1994. (Czech). Praha: Prometheus, 1996. pp. 121–122.

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/400579>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

JAROSLAV ŠEDIVÝ

ZAKLADATEL LETNÍCH ŠKOL Z HISTORIE MATEMATIKY

JINDŘICH BEČVÁŘ, EDUARD FUCHS

Jaroslav Šedivý se narodil 8. 12. 1934 ve Vlkančicích (okres Kolín); tam také chodil do obecné školy. V blízké Stříbrné Skalici navštěvoval školu měšťanskou, roku 1953 maturoval na reálném gymnáziu v Praze Libni. V letech 1953–57 studoval učitelství (kombinace matematika – deskriptivní geometrie) na Vysoké škole pedagogické v Praze; po ukončení studia tam začal pracovat jako asistent. Ve školním roce 1959/60 působil na Pedagogickém institutu v Praze, od roku 1960 na Matematicko-fyzikální fakultě UK, která se stala jeho definitivním působištěm. Roku 1970 získal titul RNDr., roku 1981 vědeckou hodnost CSc., o šest let později byl jmenován docentem. Fakultou byla jeho práce oceněna medailí II. stupně (1978) a o šest let později medailí I. stupně. J. Šedivý zemřel po těžké nemoci v Praze dne 21. 12. 1988.

Vedle běžných povinností vysokoškolského učitele se Jaroslav Šedivý věnoval geometrii a teorii grafů, metodice práce v matematice na gymnáziích, modernizaci vyučování matematice na školách všech stupňů, didaktice a historii matematiky. Řídil a vyhodnocoval pokusné vyučování na experimentálních gymnáziích, pořádal semináře pro učitele, přednášel na řadě míst v republice, na konferencích a letních školách. Jako jediný z Československa byl členem autorského kolektivu sborníků UNESCO o vyučování matematice. Podstatně se podílel na televizním seriálu *Matematika převážně vážně*. Roku 1979 získal cenu vědeckého kolegia matematiky ČSAV za dlouhodobou výzkumnou práci v oblasti vyučování matematice, roku 1987 byl vyznamenán čestným titulem vzorný učitel.

Velké úsilí věnoval práci v Jednotě československých matematiků a fyziků. Řadu let byl předsedou Matematické pedagogické sekce, členem Hlavního výboru i předsednictva, pracoval v několika komisích, v redakčních radách časopisů *Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Rozhledy matematicko-fyzikální a Matematika a fyzika ve škole*. Roku 1969 získal pedagogické vyznamenání Jednoty a o šest let později byl jmenován jejím zasloužilým členem.

Jaroslav Šedivý je autorem či spoluautorem řady vysokoškolských učebnic a skript, řádných i pokusných středoškolských učebnic, komentářů pro učitele, experimentálních textů, velkého množství článků věnovaných metodice a didaktice, popularizaci matematiky a její historii.

Koncem sedmdesátých let byl do celostátních plánů učitelského studia matematiky zařazen předmět *Světónázorové problémy v matematice* zaměřený na

historii a filozofii matematiky. Historie matematiky se tak po několika desetiletích vrátila do vysokoškolského vzdělávání. Na vysokých školách však v té době nebyli žádní učitelé, kteří by se historií matematiky profesionálně zabývali. Navíc prakticky neexistovala dostupná literatura ani pro přednášející ani pro studenty. V této situaci přišel Jaroslav Šedivý s ideou uspořádat na pomoc přednášejícím uvedeného předmětu letní školu a okamžitě ji také začal uskutečňovat; ujal se tak celostátní přípravy učitelů tohoto předmětu. Společně s Jaroslavem Foltou a později s Eduardem Fuchsem a dalšími spolupracovníky zorganizoval v letech 1980–1987 prvních osm letních škol *Světónázorová výchova v matematice*.

Příprava programu prvních letních škol ležela z velké části na J. Šedivém a J. Foltovi. Postupně však začali na těchto akcích přednášet jejich dřívější pasivní účastníci i aktivně pracující matematici, byly napsány texty pro učitele i studenty. Několik přednášek z letních škol bylo publikováno v časopise *Matematika a fyzika ve škole*, z ostatních během krátké doby vznikly pod vedením J. Šedivého tři díly skript *Světónázorové problémy matematiky*; čtvrtý díl byl napsán pod vedením E. Fuchse. J. Šedivý redigoval sborník referátů *Světónázorová výchova v matematice*; druhý sborník *Filozofické a vývojové problémy matematiky* připravil J. Folta.

Z podnětu některých účastníků letních škol, především Milady Hudcové, vydávala Jednota od roku 1982 každoročně *Dějiny matematiky a fyziky v obrazech*, které byly určeny především učitelům středních a základních škol. První soubor připravili opět J. Šedivý a J. Folta. Na vytváření dalších souborů se podílelo již více autorů; druhý až pátý soubor redigoval J. Šedivý, redakci posledních tří pak převzal J. Folta.

V souvislosti se svým zájmem o historii matematiky se Jaroslav Šedivý věnoval i vývojovým trendům ve vyučování matematice na území České republiky. Výsledkem této práce jsou dva díly skript *Antologie matematických didaktických textů. Období 1360–1860 a Antologie z učebnic matematiky 1860–1960*, které napsal společně s I. Füzékovou, J. Mikulčákem, J. Pechem a S. Židkem.

Vzpomínáme na Jaroslava Šedivého jako na vynikajícího učitele a didaktika, neúnavného a obětavého organizátora, vzácného a dobrého člověka a přítele.

Literatura

E. Calda: *Docent RNDr. Jaroslav Šedivý, CSc., nás opustil*, *Rozhledy mat.-fyz.* 67(1988/89), 352

E. Calda: *Didaktika matematiky ztrácí docenta Jaroslava Šedivého*, *Univerzitní zprávy* 1988/89, č. 4–5, 29–30

J. Mikulčák: *Zemřel doc. RNDr. Jaroslav Šedivý, CSc.*, *Pokroky matematiky, fyziky a astronomie* 34(1989), 286–289

O. Odvárko: *Vzpomínka na docenta Jaroslava Šedivého*, *Matematika a fyzika ve škole* 20(1989/90), 139–141